

Călin Gruia
POVEȘTI

Ciuboțelele Ogarului
Nuielușa de Alun
...și alte povești

CĂLIN GRUIA

CIUBOȚELELE OGARULUI
*
NUIELUȘA DE ALUN
ȘI ALTE POVEȘTI

AGORA

CUPRINS

Nuielușa de alun	7
Miron și Sorina	16
Ilior	28
Fusul fermecat	38
Fata cu părul de aur	49
Izvorul fermecat	58
Povestea volburei	62
La nunta mezinei lui Por-Împărat	68
Fata pădurarului	73
Povestea Țânțarului	79
Legenda florii-soarelui	85
Legenda cucului	89
Ciuboțelele ogarului	93
Legenda pupăzii	96
Legenda licuricilor	100
Poveste de pe vremea cailor năzdrăvani	104
Povestea unui trimis împărătesc	108
Zapisul	113
Musafirul nevăzut	118
Povestea lăcrămioarelor	122

NUIELUȘA DE ALUN

A fost odată ca niciodată. A fost odată o femeie sărmană, care avea doi copii: un băiat și o fată. Pe fată o chema Sprinteioara, iar pe băiat Mugurel.

Sprinteioara spăla și scutura, Mugurel aducea apă de la izvor și aduna surcele; Sprinteioara aprindea focul în vatră și fierbea bucatele, Mugurel culegea poame din pădure; Sprinteioara cosea și torcea, Mugurel împletea opinci din coajă de tei. Și seara, când venea muma lor trudită de la muncă, masa era așternută, mâncarea caldă, apa din ulcior rece, ograda curată, casa măturată.

Într-o zi Sprinteioara porni cu Mugurel prin pădure să culeagă ciuperci. Soarele trecuse de amiază, dar coșurile lor rămăseseră tot goale. Și cum mergeau ei și se aprofundau tot mai mult în desiș, uitându-se când în dreapta, când în stânga, numai iată că zăriră într-o vale o ciupercă mare și frumoasă. Se aplecară s-o rupă, dar ciuperca se făcu nevăzută. Se uitară mirați în jur și o văzură ceva mai departe. Cu cât se apropiau de ea, cu atât ciuperca se depărta. Și au mers ei, au mers, până au ajuns într-o poiană verde unde se aflau o mulțime de ciuperci. Însă cum se aplecau să le culeagă, cum intrau în pământ, iar dacă se ridicau în picioare, ciupercile răsăreau din nou în altă parte.

„Ce să fie oare? se gândi Sprinteioara. Parcă ar avea picioare, așa aleargă de colo până colo.”

Când se uită mai bine văzu că arborii erau strâmbi, fără frunze, că semănau cu niște făpturi vii, care-și mișcau crengile ca niște degete răsucite. Sprinteioara înlemni. Vroi să-l strige pe Mugurel, care mai alerga încă după ciupercile fermecate, dar nu avu putere. Mugurel tocmai atunci prinsese în mâini o ciupercă mare și trăgea de ea s-o scoată din pământ. Ciuperca se rupse și din ea izbucni un fum galben verzui. Fumul învălui într-o clipă toată poiana, apoi se ridică deasupra pădurii ca un nor și se mistui în zare... O dată cu norul pieri poiana cea verde, pieriră copacii ciudați, cu chipuri înfricoșătoare, pieri Mugurel.

Sprinteioara o rupse la fugă, strigând după ajutor. Nu-i răspunse însă nimeni. Cărările îi erau necunoscute... Se rătăcise... Abia târziu ieși într-un luminiș. Începu să caute drumul spre casă. Dar cum să se întoarcă fără Mugurel? Porni în căutarea lui. Și tot umblând ea și strigând în toate părțile, se pomeni într-o rariște de pădure, în fața unui alun care se legăna. Nu adia nici un vânt, nu se mișca nici o frunză în ceilalți copaci, și totuși alunul se legăna de parcă îl scutura cineva de tulpină. Cine îl mișca oare? Ba încă, lucru și mai ciudat, la fiecare legănare frunzele i se îngălbeneau și cădeau de pe ramuri.

– Ce ai, alunule? îl întrebă Sprinteioara.

Mare-i fu uimirea când din foșnetul frunzelor auzi glas:

- Nu te mira că mă legăn când nu bate vântul și-mi îngălbenește podoaba în toiul verii; la rădăcina mea e un vierme năprasnic care mă roade, de mă dor crengile și frunzele.

- Un vierme?! făcu Sprinteioara.

Și fata începu să sape cu un băț. Pământul era tare. Rădăcinile adânci. Sprinteioara nu se lăsă până nu găsi viermele. Și acela prinse a se ruga și a făgădui daruri, dar fata nu-l ascultă ce spune, ci îl strivi. Acoperi apoi rădăcinile cu pământ și, fiind în vale un izvor, aduse de câteva ori apă în pumni... Și iată!... alunul își lepădă pe dată haina galbenă, înmuguri, dădu frunze noi și înflori.

- Mulțumesc, fată bună, că m-ai scăpat de dușman, și, aplecându-și un ram înflorit, alunul adăugă: Rupe de aici o nuielușă. Cu atât te pot răsplăti. Poate-ți va fi de folos în drumul tău. Cu această nuielușă, de vei atinge copacii uscați, pe dată vor înflori și vor lega rod; de vei atinge crenguțele uscate, ele vor înverzi și vor da rădăcini; de vei atinge crenguțele verzi, ele, sub ochii tăi, se vor face copaci...

Sprinteioara luă nuielușa de alun și o băgă în sân. Peste pădure se lăsă încețosor noaptea. Unde să pornească?

De după un nor se uita, mirată, luna. Hei, de s-ar fi putut, Sprinteioara ar fi întrebat-o și pe ea dacă nu i-a văzut cumva frățiorul. Câteva lacrimi i se prelinsă pe obraz. Dar fata le șterse repede și se urcă într-un copac, unde-și făcu un culcuș din ramuri tinere. Nici pomeneală de somn. Toată noaptea se gândi în fel și chip cum ar putea să-și găsească frățiorul. Vântul mișca frunzele copacilor, frunzele foșneau și Sprinteioarei i se părea că aude glasul lui Mugurel.

În zori, fata porni din nou la drum. Și merse... și merse... multe zile la număr și tot atâtea nopți, întrebând râuri, izvoare, păsări cântătoare, dacă nu știu ceva de frățiorul ei; nimeni însă nu-i putu răspunde.

După multă vreme ajunse într-o poiană și se așeză să se odihnească. Și cum sta fata dusă pe gânduri, numai ce aude un fluierat. Când se uită, ce să vadă? Un balaur mare, verde se târa prin iarbă. Florile se aplecau speriate și se ascundeau, iarba se usca în calea lui. Din când în când, balaurul se oprea, își ridica în sus capul și arunca în văzduh o dogoare înăbușitoare. Ochii îi străluceau ca jărăticul, iar printre dinți scotea un fluierat ascuțit de-ți spârgea urechile... Se îndrepta către un copac înalt, pletos, în care se zărea un cuib neobișnuit. Văzând-o pe Sprinteioara, balaurul se făcu odată roată și se aruncă asupra ei. Fata se dădu îndărăt. Scoase nuielușa de alun și atinse cu ea un rug uscat de mure; și pe dată în calea balaurului răsări o tufă mare de mure, care, încolăcindu-se, îl prinse ca într-o țesătură încâlcită. Balaurul începu să se zvârcolească, dar cu cât se zbătea, cu atât răsăreau în jurul lui mai mulți rugi de mure și-l legau din toate părțile. Sprinteioara aduna de pe jos fel de fel de crenguțe uscate, le atingea cu nuielușa și le arunca asupra balaurului. Acestea pe dată înverzeau, prindeau rădăcini și creșteau în jurul balaurului, strângându-l în ramuri ca într-un clește. L-au încolăcit și l-au strâns atât de tare ramurile și rugii de mure, încât balaurul, în cele din urmă, pieri. Și cum rugii de mure și

crenguțele aruncate de Sprinteioara creșteau încă, îl acoperiră de nu i se mai cunosc urma. Bucuroasă că a scăpat de balaur, Sprinteioara voi să pornească mai departe, dar nici nu apucă să-și pună nuielușa de alun în sân, că și auzi din copac:

- Hei, ascunde-te, fată vitează... vine pasărea cu penele de argint, muma noastră, și ar putea să te înghită!...

- Cine strigă? întrebă mirată fata.

- Noi, puii ei!

Sprinteioara nu avu vreme să se dumirească despre ce poate fi vorba, căci văzu în văzduh o pasăre nespus de mare. Penele îi străluceau ca argintul și, pe unde trecea, vântul se stârnea, copacii se aplecau, ramurile tremurau. Numai cu o aripă întinsă umbrea toată poiana, dar cu amândouă întuneca lumina soarelui. Cât ai clipi, pasărea cu penele de argint coborî jos, deschise ciocul, o înghiți pe Sprinteioara, apoi se ridică în cuib, la puii ei... Dar ce pui! Erau mai mari decât fata... Puii începură să strige cu toții într-un glas:

- Dă-i drumul, mamă, dă-i drumul din guşă...

- Că flămânzi mai sunteți, puii mamei, îndată, îndată v-o dau!

- Nu suntem flămânzi, să nu-i faci nici un rău, mamă... Fata pe care ai înghițit-o ne-a scăpat de la moarte... Ne-a scăpat de balaurul cel verde care venea să ne mănânce... Dă-i drumul, să nu moară...

Pasărea cu penele de argint zbură spre tufiș și, după ce se încredință de adevăr, urcă din nou în cuib, căscă ciocul și-i dădu drumul fetei, vie și nevătămată... Sprinteioarei nu-i venea a crede că scăpase atât de repede din guşa întunecoasă și tremura încă de spaimă... Pasărea cu penele de argint îi spuse:

- Cum să-ți mulțumesc, că mi-ai scăpat puilor de dușman?

- Să-mi spui, pasăre de argint, unde l-aș putea găsi pe frățiorul meu? Pe Mugurel!...

- Nu știu!... Îmi pare rău. Dar într-o clipă voi înconjura lumea să aflu.

Și cât ai bate din palme, pasărea de argint zbură în zări... Și cât ai fuma o lulea, pasărea de argint se și întoarce.

- Ca să ajungi până la fratele tău îți trebuie opinci de fier și îndrăzneală de voinic... Fratele tău acum e la Zâna Hapsână, a Muntelui Negru stăpână... Zâna stă în acel munte, într-un palat ferecat, iar muntele-i păzit de o lupoaică cu dinții de oțel și ochii neadormiți. . . Așa mi-a spus sora mea, pasărea cu penele de aur. Ține fulgul acesta de la mine ! Când vei fi la greu, să-l pui în podul palmei. Acum coboară din cuib și pornește-te înspre miazănoapte... Fii însă cu băgare de seamă: Zâna Hapsână, a Muntelui Negru stăpână, e tare vicleană și nu o vei putea doborî decât cu sabia uriașului.

Sprinteioara ar fi dorit să mai întrebe ceva, dar pasărea își luase zborul.

Și a mers Sprinteioara, și a mers... zi de vară până-n seară, cale lungă ca-n poveste, peste văi și peste creste, trecând ape mâniașe și păduri întunecoase... Și tot mergând ea așa, zilele nu număra. Iată că-ntr-o dimineață se trezi c-un munte-n față; gol, pleșuv; din poale-n vârf nu avea pic de verdeață; și de-acolo-n zări, cărunți, se-ntindeau tot munți și munți...

Sprinteioara se așează pe o piatră să se odihnească. Dar nu-i tihni somnul, că pe dată auzi o larmă de clocoteau depărtările. Când se uită mai bine, văzu într-o vale un om nespus de mare, mare și înalt, încât ameteai uitându-te să-i zărești capul. Avea spinarea cât două porți puse alătura, brațele groase cât copacii bătrâni și care, cu un fel de ghioagă, loveau stâncile și munții. Munții se prăvăleau, stâncile se sfărâmau în bucăți, pământul se cutremura. Sprinteioara, văzându-l atât de înfuriat, se piti într-o peșteră. Uriașul lovea în pietre de săreau scânteii și se văicărea:

- Dacă ar fi cineva să-mi scoată blestemata de viespe din ochi, i-aș dărui orice!... Viespea îmi mănâncă vederea. Am să dărâm toți munții de durere!

Sprinteioara se ridică și începu să strige:

- Îți scot eu viespea din ochi, numai astâmpără-te, că nu mă pot apropia!

- Unde ești: strigă o dată omul de clocotiră văile.

- Aici, pe o stâncă.

- Nu te văd!

- Stai locului, că vin numaidecât...

Fata se apropie de uriaș, dar abia îi putu ajunge până la gleznă. Se urcă pe o stâncă, dar abia îi putu ajunge până la brâu. Se ridică pe un pripor, dar abia îi putu ajunge umerii. În cele din urmă se sui pe un munte și-i ajunse la ochi. Uriașul se domoli, fata îi căută în ochi. Cu un vârf de broboadă îi scoase viespea.

- Mulțumesc, fată bună! spuse uriașul. Mi-ai scăpat lumina ochiului... Cu ce te pot oare dărui? Eu sunt meșterul Faur, din Munții Pleșuvi.

Fata îi povesti întâmplarea cu frățiorul ei. Omul ascultă, își luă apoi de jos ghioaga și lovi în munte. Pe dată se deschise o poartă și intrară într-o fierărie uriașă.

- Sabia mea - zise Faur - nu ți-o dau, că n-ai s-o poți duce; are mai bine de-o mie de ocale; dar, iată, rup din ea o bucățică și-ți fac o sabie pe măsura ta, care va avea tot atâta putere, dacă vei fi îndrăzneată!

Și uriașul rupse o așchie din sabie, o trecu de câteva ori printre degete, ca pe o bucată de ceară, și-i făcu fetei o sabie. Apoi luă o altă bucată de fier, o frământă în pumni, ca pe un aluat moale, și-i făcu Sprinteioarei șapte perechi de opinci, fiecare mai mare ca cea dinaintea ei. Și rupând din ghioaga lui de fier o bucată, îi făcu pe dată un ciocănel:

- Cu acesta de vei lovi muntele acela blestemat, el se va deschide.

Sprinteioara mulțumi uriașului, își puse sabia la șold, vârî ciocănelul în sân, încălță o pereche de opinci, iar pe celelalte șase perechi le puse în spinare și o porni la drum.

Și merse, și merse multă vreme, până ce simți că o dor picioarele și că o strâng opincile. Se descălță și văzu că opincile erau roase la tălpi de atâta drum. Încălță altă pereche. Oboseala îi trecu pe dată și prinse din nou puteri. Și iar merse și tot merse zile fără număr, până începură iar s-o strângă opincile.

Vremea trecea și fata creștea.

Le descălță și pe acelea și luă altele mai mari. Și cu cât mergea, cu atât simțea Sprinteioara cum crește.

Cât o fi mers, câți ani au trecut, nimeni n-ar putea spune, dar fata schimbă în cale șase perechi de opinci și de frățiorul ei tot nu putu da. Când încălță cea de-a șaptea pereche, începu să meargă atât de repede, încât nu-și mai dădea seama pe unde trece. Și poate Sprinteioara nu ar fi știut c-a ajuns la poalele muntelui de cremene neagră, dacă nu-i ieșea în cale lupoaica cu dinții de oțel, care, când lătra și clănțănea, peste tot îi săreau scânteii din bot.

Nimeni nu se putea apropia de munte. Ce să facă Sprinteioara? Cum să doboare lupoaica? Nu era glumă să te iei la luptă cu asemenea lighioană. De aceea fata se urcă într-un copac și așteptă să vină noaptea, doar, doar va adormi lupoaica. Noaptea veni, dar ochii lupoaicei nu se închiseseră. A stat Sprinteioara trei zile și trei nopți în copac, dar degeaba. . . Se gândea mereu la frățiorul ei, care nu mai era departe, dar pe care nu-l putea vedea încă. Chibzui ea ce chibzui, și până la urmă își aduse aminte de puful păsării de argint. Îl puse în palmă. Pasărea de argint veni pe dată:

- Cu ce te pot ajuta, Sprinteioara?

- Nu știu cum să dobor lupoaica...

- ...Numai atunci va putea fi răpusă, când i se vor topi dinții la foc, spuse pasărea.

- Și ce-i de făcut?

- Las' pe mine!

Pasărea de argint bătu din aripi și într-o clipă veniră atâtea păsări încât nu mai încăpeau în copaci, mii și mii de păsări. Pasărea de argint mai bătu o dată din aripi. Păsările zburară, și nu după mult timp se întoarseră fiecare cu câte o ramură uscată în cioc. Cât ai clipi aruncară povara jos, în jurul lupoaicei, făcând un țarc de crengi, mare și înalt, ca un zid. Lupoaica sări speriată din culcuș, încercând să rupă mormanele de crengi cu dinții. Dar cât te-ai șterge la ochi, veniră alte păsări cu tăciuni aprinși în cioc. Lăsară tăciunii peste vreascuri. Vreascurile se aprinseră de jur-împrejur, căci toate păsările începură să facă vânt cu aripile. Pe dată, lupoaica fu învăluită de flăcări mari, ce se aruncau asupra ei ca niște limbi de balaur. Începu să urle, să se zbată, să sară, dar încotro apuca, tot peste flăcări da. De căldură, dinții începură să i se topească. Văzând aceasta, sări prin foc. Focul însă o aprinse, și lupoaica, îngrozită, fugi arzând, până căzu într-o prăpastie adâncă și pieri.

Sprinteioara voi să mulțumească păsărilor, dar când se uită, nu le mai văzu. Auzi numai un fâlfâit de aripi în depărtare.

Se apropie de munte și-l atinse cu ciocănelul de fier. În munte se deschise o poartă. Sprinteioara intră. Poarta se închise în urma ei... și fata prinse a urca pe scări minunate de marmură albăstrie. Erau acolo fel de fel de cărări care duceau în multe părți: unele din piatră verde, altele galbene, altele ca para focului. Nu știa pe care să apuce. Cărările coteau când în dreapta, când în stânga, când urcau, când coborau. Ușile i se deschideau singure în cale și trecea prin cămări împodobite cu pietre scumpe de toate culorile, ce străluceau de-ți luau